

Konkurransesituasjonen for bearbeidede landbruksvarer

2. kvartal 2018

Rapport nr. 23/2018
August 2018

Rapport:	Konkurransesituasjonen for bearbeidede landbruksvarer, 2. kvartal 2018
Avdeling:	AHA
Dato:	17.08.2018
Ansvarlig:	Seksjon industriell bearbeiding og råvarepriskompensasjon
Bidragstere:	Kathrine Moland, Vilde Lavoll og Øyvind Bråthen
Rapport-nr.:	23/2018
Forsidebilde:	Colourbox.com

Forord

Landbruksdirektoratet forvalter ordningen for råvarepriskompensasjon (RÅK-ordningen). RÅK-ordningen har som formål å utjevne prisforskjellen på råvarer til industrien, slik at industri som bruker norske råvarer kan konkurrere med tilsvarende industri utenlands. Ordningen skal således bidra til avsetning av norske jordbruksråvarer. Landbruksdirektoratet overvåker konkurransesituasjonen til RÅK-industrien. RÅK-varene er omfattet av Protokoll 3 til EØS-avtalen, og tilskuddet til RÅK-varer skal fastsettes slik at det legges til rette for frihandel av disse varene. Virkemidlene innenfor RÅK-ordningen er tollsatser og tilskudd i form av prisnedskrivning og eksportstøtte.

Formålet med denne rapporten er å vise utviklingen i konkurransesituasjonen for RÅK-varer i andre kvartal 2018. Dette gjøres ved å se på utviklingen av import og eksport, internasjonal prisutvikling for sentrale råvarer, og tilskuddsutbetalinger til norsk produksjon av RÅK-varer. Statistikken for import og eksport er i hovedsak en bearbeiding av handelsstatistikken til Statistisk sentralbyrå. Internasjonale priser er hentet fra norske aktører og fra internasjonale priskilder. Oversikten over RÅK-varer som det er søkt om tilskudd for er hentet fra Landbruksdirektoratet, og gir en oversikt over norsk produksjon for den delen av RÅK-industrien som søker om tilskudd.

I første kapittel beskriver vi utviklingen i produksjonen av RÅK-varer som produsenter i Norge har søkt om tilskudd for. I andre kapittel gir vi en oversikt over internasjonal prisutvikling for sentrale råvarer som benyttes i norsk produksjon av RÅK-varer. I tredje kapittel beskriver vi Norges handel av utvalgte RÅK-varer.

Oslo, august 2018.

Innhold

Forord	2
Innhold	3
Sammendrag	4
1 Tilskudd til prisnedskrivning for råvarer	5
2 Internasjonal prisutvikling på sentrale råvarer	7
2.1 Fortsatt svak norsk krone.....	7
2.2 Internasjonale kornpriser øker.....	8
2.3 Økte internasjonale priser på de fleste meieriprodukter.....	8
2.4 Internasjonale priser på råvarer av egg stabiliserer seg.....	9
2.5 De internasjonale prisene på kjøtt faller.....	10
3 Internasjonal handel med RÅK-varer	11
3.1 Import av RÅK-varer.....	11
3.2 Eksport av RÅK-varer.....	20

Sammendrag

Mengden ferdigvarer det ble søkt om tilskudd for økte

Total mengde RÅK-varer det ble søkt om tilskudd for i første halvår er noe høyere enn i tilsvarende periode i fjor, til tross for nedgang i sjokoladeproduksjonen. Hovedårsaken til dette er økning i mengden dressinger det ble søkt om tilskudd for.

De internasjonale prisene på kjøtt falt

I andre kvartal ble det registrert lavere pris på alle råvarer av kjøtt som benyttes i RÅK-industrien, sammenlignet med første kvartal. De internasjonale prisene på korn og for de fleste meieriråvarer steg i andre kvartal, mens prisene på eggprodukter stabiliserte seg utover våren etter pristoppen i 2017.

Økt import av RÅK-varer

Statistikk fra SSB viser en økning i importert mengde av utvalgte RÅK-varer på 11 prosent fra første til andre kvartal 2018. Dette skyldes sesongvariasjoner og at importen av de store varegruppene mineralvann og øl alltid stiger i andre kvartal. I tillegg til økt import av disse to varegruppene steg også importen av andre sesongvarer, som iskrem og kjeks. Nær 50 prosent av RÅK-varene vi importerte kom fra enten Sverige, Tyskland eller Nederland.

Økt eksport av flere RÅK-varer

Totalt sett gikk eksportert mengde RÅK-varer ned med 2 prosent, sammenlignet med første kvartal. Ekskluderer man eksport av mineralvann var det imidlertid en økning på 10 prosent. Det var økt eksport av flere RÅK-varer som bidro til dette, blant annet øl og iskrem.

1 Tilskudd til prisnedskrivning for råvarer

Formålet med RÅK-ordningen er å bidra til at norsk næringsmiddelindustri produserer industrielt bearbejdede jordbruksprodukter basert på norske jordbruksråvarer. For ferdigvarer omfattet av RÅK-ordningen, blir forskjellen mellom norske og internasjonale råvarepriser kompensert med tilskudd når tollsatsen alene ikke kompenserer for råvareprisforskjellen. Tilskuddet gis til norske produsenter som bruker norske jordbruksråvarer ved produksjon av RÅK-varer. Dette kalles prisnedskrivning (PNS). Ved eksport av RÅK-varer kan det i tillegg gis et tilskudd, som kalles eksportrestitusjon (XR).

På bakgrunn av søknader om tilskudd har Landbruksdirektoratet oversikt over norsk produksjon og råvareforbruk for den delen av RÅK-industrien som søker om tilskudd. Dette innebærer at Landbruksdirektoratets oversikt ikke viser fullstendig norsk produksjon, men søkertallene gir et bilde av utviklingen i produksjonen. Mengden ferdigvarer det er søkt om PNS for, som presenteres i denne rapporten gjelder for salg i 1. halvår 2018. Tallene er sammenstilt med 1. halvår 2017.

Tabell 1 viser at det i 1. halvår 2018 ble søkt om tilskudd for totalt 43 427 tonn, som er 2 prosent høyere enn i tilsvarende periode i 2017. Det var størst økning i søkt mengde for «sauser og preparater for tillaging av sauser og andre tilberedte næringsmidler». Grunnen til denne økningen er at flere dressinger som tidligere ble produsert med importerte råvarer, nå blir produsert med norske råvarer. Det er en lav andel tilskuddsberettigede råvarer i dressing og endringen i utbetalt beløp er derfor svært liten. Varegruppen sjokolade hadde størst nedgang i første halvår, sammenlignet med fjoråret. Det er like mange aktører som søker om tilskudd for råvarer benyttet i produksjon av sjokolade i år som tidligere år, men flere produsenter rapporterer om lavere salgsvolum av norsk sjokolade.

Tabell 1: Mengde ferdigvarer det er søkt om PNS for i første halvår 2018, sammenlignet med samme periode i fjor.

Mengde (1000 kg)	1. halvår 2017	1. halvår 2018	Endring 17/18 (%)	Endring 17/18 (1000 kg)
Sukkervarer (17.04.9010-9099)	1 072	1 003	-6 %	-69
Sjokolade (18.06.2090-9010, 9090)	13 054	12 292	-6 %	-762
Næringsm. av mel, stivelse eller maltekstrakt (19.01.1010-2091, 2098, 9098)	4 786	5 183	8 %	397
Pasta (19.02.1100, 1900, 2091-3009)	1 472	1 571	7 %	99
Brød, kaker og annet bakverk (19.05.3100, 3200, 9031, 9033, 9092, 9098)	7 107	7 476	5 %	369
Pizza (19.01.2097, 19.05.9010, 9021)	11 113	10 692	-4 %	-421
Sauser og preparater for tillaging av sauser og andre tilberedte næringsmidler (21.03.9010, 9099, 21.06.9098)	1 677	2 883	72 %	1 206
Supper og buljonger (21.04.1011-2001)	2 269	2 327	3 %	58
Sum mengde	42 551	43 427	2 %	877

Varegruppen iskrem er tatt ut av tabell 1, ettersom denne gir et misvisende bilde av markedet. Tilskuddssatsene for bruk av blant annet melkepulver, fløte og smør til produksjon av iskrem er satt til null kroner i RÅK-tilskuddsforskriften¹. Produkter som kun inneholder råvarer som produsentene ikke mottar tilskudd for, blir derfor i begrenset grad søkt om. Dette gjør at søkertallene for varegruppen ikke blir fullstendig.

¹ <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2009-06-10-636>

Det var som kjent høye temperaturer og fint vær i mai og juni. I norske aviser kunne man lese at dette førte til rekordsalg av is krem. Vi har hentet inn tall fra flere norske produsenter og alle bekrefter at de har hatt en økning i isproduksjonen i andre kvartal, sammenlignet med samme periode i 2017.

2 Internasjonal prisutvikling på sentrale råvarer

Landbruksdirektoratet følger internasjonal prisutvikling på råvarer som er sentrale ved produksjon av RÅK-varer. For å kunne sammenlikne med norsk prisutvikling, regnes internasjonale priser om til norske kroner. Dette innebærer at internasjonal prisutvikling som vi presenterer i denne rapporten også skyldes endringer i valutakurs, og ikke bare reelle prisendringer.

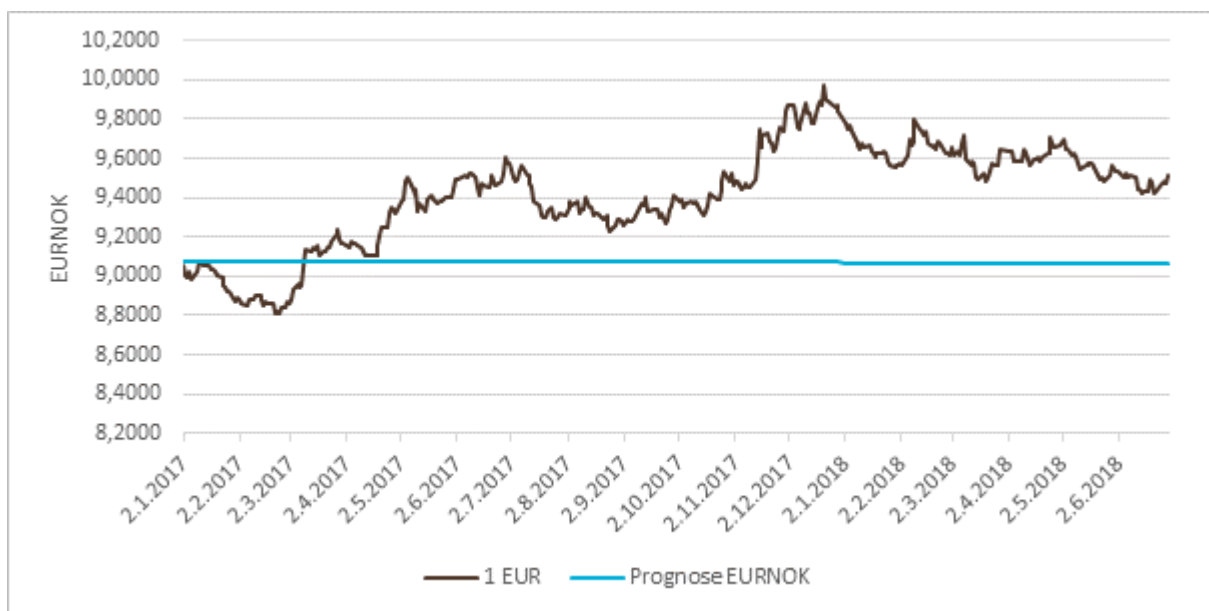
I dette kapitlet presenteres valutakursutvikling og prisendringer internasjonalt for råvarer som er i konkurranse med norskproduserte råvarer. For mer informasjon om utviklingen i internasjonale markeder, priser på andre kvaliteter og i andre perioder, blir det publisert nyheter og informasjon om dette på Landbruksdirektoratets nettside.

2.1 Fortsatt svak norsk krone

Norsk industri i internasjonal konkurranse påvirkes av endringer i valutakursen. En svak norsk krone fører til at det er dyrere å importere varer til det norske markedet, mens det vil ha en positiv effekt for norsk eksport.

Verdensmarkedsprisene presentert i dette kapitlet er i hovedsak innhentet i perioden 1. mars 2018–31. mai 2018. Prisene er omregnet til norske kroner ved å benytte gjennomsnittlig valutakurs for samme periode. Norske kroner målt mot Euro (EURNOK) var i gjennomsnitt 9,59 i perioden. Ved fastsetting av tilskuddssatser, gjeldende fra 1. januar 2018, ble det prognosert en gjennomsnittlig valutakurs for 2018 på 9,06 EURNOK.

Figur 1 viser at den norske kronen har styrket seg i første halvår av 2018, sammenlignet med desember 2017. Den blå linjen er valutakursen som ble lagt til grunn for tilskuddssatser i 2017 og 2018. I andre kvartal av 2018 var gjennomsnittlig valutakurs 9,55 EURNOK, som er høyere enn det som ble lagt til grunn ved fastsetting av tilskuddssatsene. Isolert sett har en svak norsk krone gitt en bedre konkurransesituasjon for norske produsenter hittil i år.

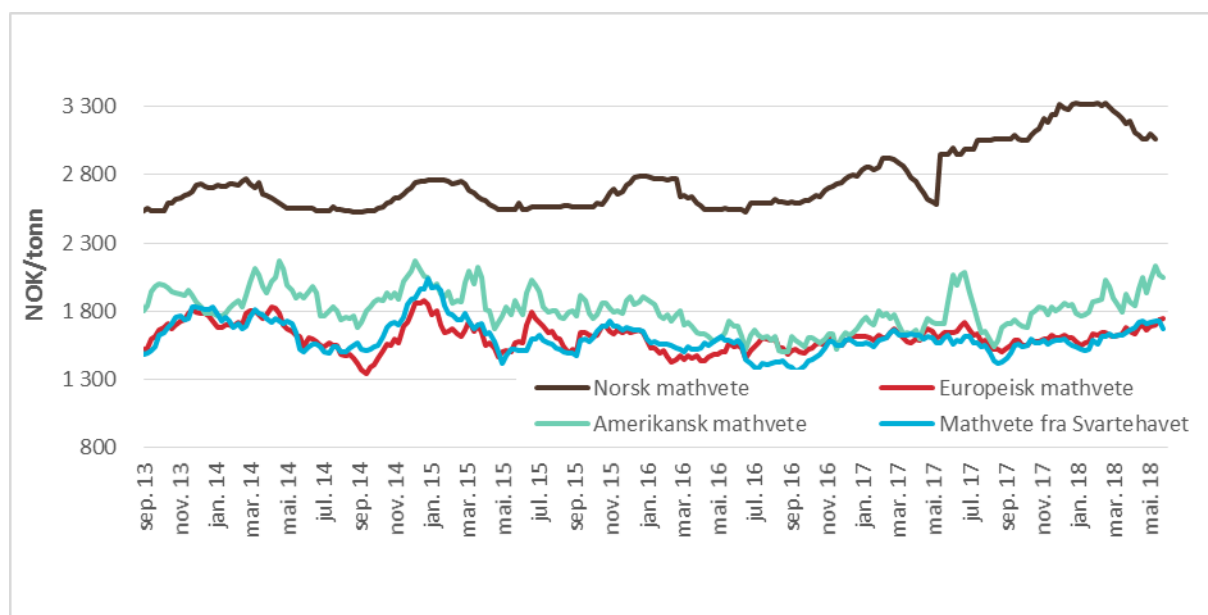

Figur 1: Utvikling av norsk kronkurs mot euro, januar 2017 til juni 2018.

2.2 Internasjonale kornpriser øker

Hvetemel er en vesentlig råvare i norsk RÅK-industri, og RÅK-industrien er en stor avtaker av norsk matkorn. Prisen på mel avhenger i stor grad av den norske kornprisen som avtales med målpris i jordbruksoppkjøret. Tollsatsen på korn fastsettes slik at prisen på importkornet blir opp mot norsk pris og det norske markedet har derfor tilnærmet lik pris for importert og norsk vare. Tollfastsettelsen på korn innebærer at prisen på korn er relativt upåvirket av verdensmarkedets prissvingninger.

De internasjonale kornprisene varierte i andre kvartal, men prisene var generelt på et litt høyere nivå enn i første kvartal. Det er utsikter til at prisen på hvete kan stige noe fremover som følge av tørkeutfordringer i de landene vi importerer hvete fra. Prisen på europeisk mathvete i Figur 2 er et gjennomsnitt av fransk og tysk mathvete omregnet til norske kroner.

Figur 2: Prisutvikling på mathvete, norske og internasjonale priser 2013–2018. NOK/tonn. Kilde: Norske Felleskjøp, IGC og Landbruksdirektoratet

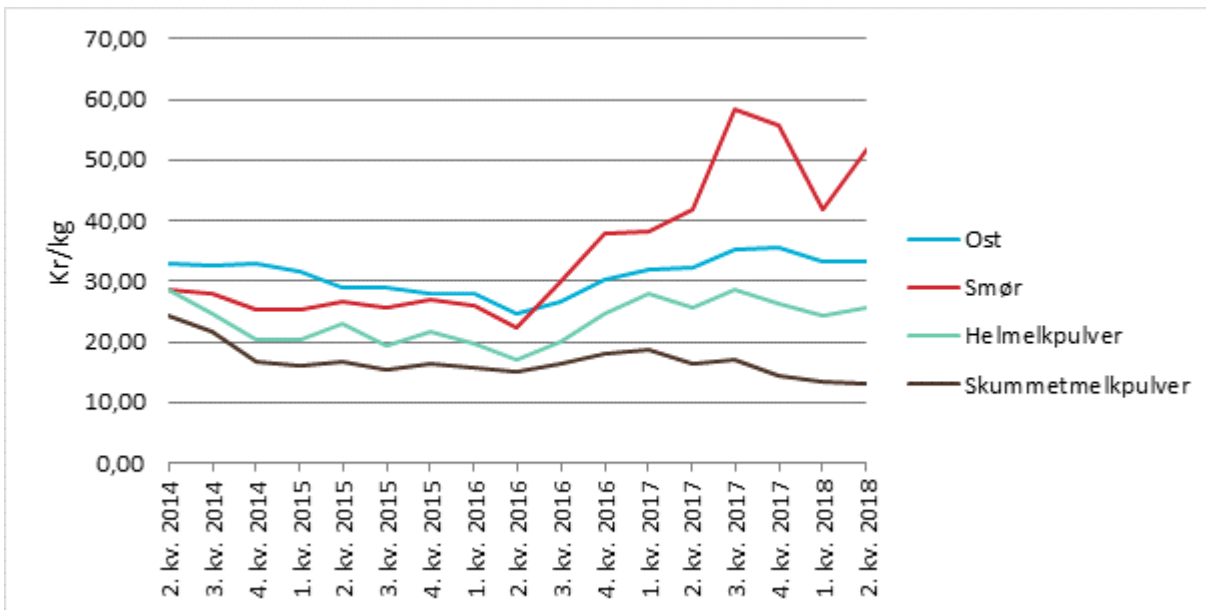
Mel er ikke en tilskuddsberettiget råvare i RÅK-ordningen. I verdikjeden til norsk korn er det to andre tilskudd som skal bidra til konkurransedyktig pris på mel og andre råvarer av korn. Det ene er prisnedskrivning til korn og oljefrø som utbetales til kornhandler for alt korn. Det andre tilskuddet er matkorntilskudd som utbetales til møllene som benytter norsk korn i tilvirkning av mel. Den norske prisen på mel er normalt uendret gjennom året.

2.3 Økte internasjonale priser på de fleste meieriprodukter

De internasjonale prisene på flere meieriprodukter økte i andre kvartal, sammenlignet med forrige kvartal. Målt mot prisene som ble lagt til grunn for gjeldende tilskuddssatser var alle prisene, utenom smør, på et lavere nivå i andre kvartal. I EU, USA og Australia har melkeproduksjonen økt i 2018 sammenlignet med 2017. Dette har bidratt til noe lavere priser hittil i 2018, enn det som var gjennomsnittet i fjor.

Sammenlignet med forrige kvartal gikk prisene på helmelkspulver og smør opp, mens prisene på skummetmelkpulver og ost gikk marginalt ned. Prisen på skummetmelkpulver ligger fremdeles på et historisk lavt nivå. Det var 343 000 tonn skummetmelkpulver på intervensjonslager i EU ved

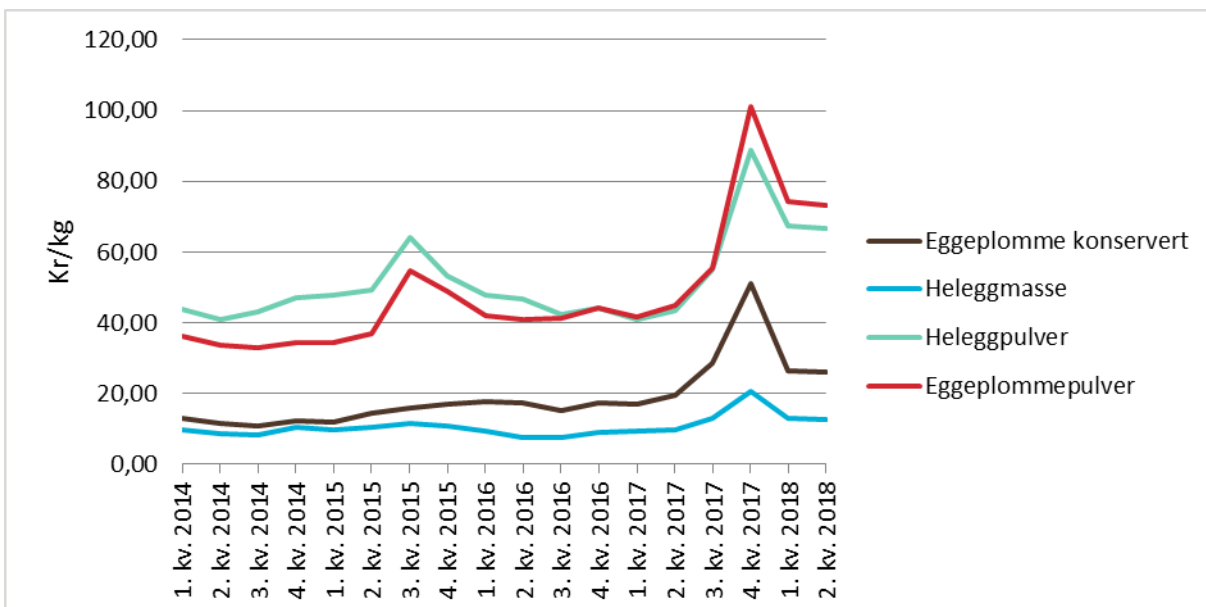
utgangen av mai. Ordningen for intervensjonskjøp i EU er endret i år, men de store mengdene på lager bidrar fortsatt til å holde prisen nede.

Figur 3: Internasjonal prisutvikling for meieriråvarer. Kilder: Süddeutsche Butter- und Käse-Börse e.V Kempten (Allgäu), www.prodzuivel.nl, www.milchwirtschaft.de, EU Milk Market Observatory.

2.4 Internasjonale priser på råvarer av egg stabiliserer seg

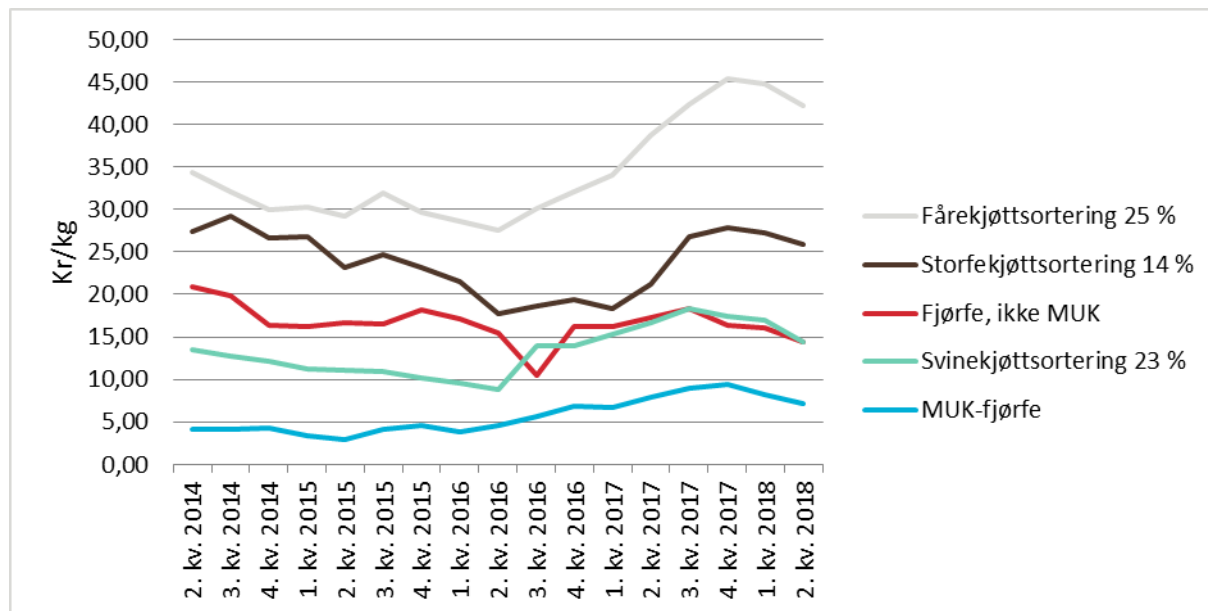
De internasjonale prisene på eggprodukter fra andre kvartal 2018 viser at markedet er på vei tilbake til det normale etter Friponil-saken i 2017. På tross av en kraftig prisnedgang fra slutten av 2017, ligger prisene stadig på et høyere nivå enn i andre kvartal 2017 (Figur 4).

Figur 4: Internasjonal prisutvikling for råvarer av egg, 1. kvartal 2014 til 2. kvartal 2018. Kilde: Nortura.

2.5 De internasjonale prisene på kjøtt faller

Kjøtttråvarene vi følger prisutviklingen til hadde lavere priser i andre kvartal, enn i første kvartal. Det er prisen på svinekjøttssortering som falt mest. Det internasjonale prisnivået for lam og storfe steg kraftig i 2017, men har nå gått noe ned. Figur 5 viser utviklingen i de ulike internasjonale prisene på kjøtttråvarer til bruk i RÅK-industrien.

Figur 5: Internasjonal prisutvikling for sorteringskjøtt og fjørfe, 2. kvartal 2014 til 2. kvartal 2018. Kilde: Nortura

Prisene for svinekjøtt fortsatte nedover i andre kvartal, og prisene som ble hentet inn i juni lå på et relativt lavt nivå sammenlignet med det siste året. Det er ikke klart hva som er hovedårsaken til prisfallet på svinekjøtt. Noe av forklaringen på prisfallet kan være handelskrigen mellom USA og Kina. Kina har truet med å innføre 30 prosent toll på alt importert svinekjøtt. Prisen på svinekjøttssortering 23 % har sunket med ca. 23 prosent det siste halvåret.

Det kan se ut som om de lave prisene på svinekjøtt også har påvirket storfekjøttprisen. I juni ble de fleste storfekjøttvarene i EU omsatt til et prisnivå som var lavere enn i mars. "Høyprisvarer", herunder import fra USA, Australia og Sør-Amerika, ble omsatt til betydelig lavere priser enn på samme tid i fjor.

Prisnedgangen for fjørfe kjøtt skyldes store mengder vare tilgjengelig for eksport fra de store produsentregionene, blant annet har det vært en økt eksport av kylling fra Ukraina til EU. Prisen har sunket med ca. 22 prosent det siste halvåret.

Den internasjonale prisen på fårekjøttssortering 25 % gikk ned 4 prosent i juni, sammenlignet med prisnivået i mars. Prisen er imidlertid fortsatt på et relativt høyt nivå. Stadig flere slakterianlegg i New Zealand blir godkjente i Kina. Dette fører til at mye av eksporten går dit og bidrar til å holde verdensmarkedsprisene på et høyt nivå.

3 Internasjonal handel med RÅK-varer

I tabell 2 til 5 i dette kapitlet presenteres import- og eksportstatistikk for et utvalg RÅK-varer. Utvalget består av de mest sentrale RÅK-varene. Dette betyr at RÅK-varenummer for «non-food artikler», som for eksempel skinn, hår, dyrefôr og tobakk, er ekskludert fra utvalget. I tillegg ser vi bort i fra de varenumrene i tolltariffen hvor det utelukkende klassifiseres RÅK-varer vi ikke produserer i Norge, som for eksempel kaffe, te og soyasaus. Vi benytter det samme utvalget hvert kvartal. Varenumrene som er inkludert i utvalget fremkommer av Tabell 2–Tabell 5.

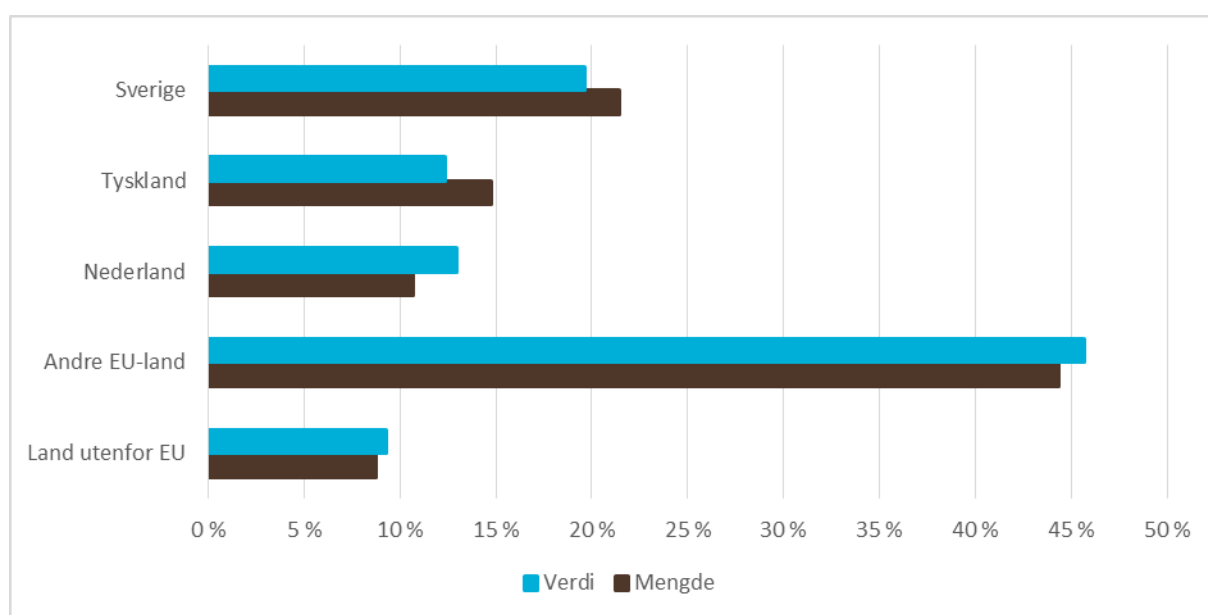
Handelsstatistikken er hentet fra Statistisk sentralbyrå (SSB). I denne kvartalsrapporten sammenligner vi utviklingen i import og eksport i andre kvartal 2018 med første kvartal 2018. Vi sammenligner også disse tallene med tilsvarende periode i fjor. Videre i rapporten er «varenummer i tolltariffen» kun betegnet som «varenummer».

3.1 Import av RÅK-varer

Gitt det utvalget vi presenterer statistikk for ble det i andre kvartal 2018 importert 115 703 tonn RÅK-varer, til en verdi av ca. 2,45 mrd. kroner. Dette tilsvarer en økning på 11 prosent målt i mengde fra første kvartal, mens den totale importverdien er tilnærmet lik. Sammenlignet med andre kvartal 2017 er det 3 prosent økning i importert mengde, og verdien av importen har steget med 8 prosent.

Hele endringen fra forrige kvartal kan forklares med økt import av øl og mineralvann. Økt import av varer innenfor disse to varegruppene kan begrunnes med sesongvariasjoner, da vi har sett den samme trenden tidligere år. Det var også en endring i importert mengde av andre varegrupper. For eksempel var det en stor økning i import av iskrem i andre kvartal, mens det var en nesten tilsvarende nedgang i importen av sjokolade.

Av alle RÅK-varer som er inkludert i utvalget ble det importert mest fra Sverige, Tyskland og Nederland i andre kvartal 2018. Nær 50 prosent av importen kom fra et av disse tre landene. Som Figur 6 viser så importerer vi i all hovedsak RÅK-varer fra EU.

Figur 6: Import av utvalgte RÅK-varer fordelt på opprinnelsesland, andre kvartal 2018.

Tabell 2 og Tabell 3 på de neste sidene viser utviklingen i importert mengde og verdi for utvalgte RÅK-varer fra første kvartal til andre kvartal 2018. Tabellene sammenligner også importen i andre kvartal 2018 med andre kvartal 2017. Etter tabellene presenterer vi mer detaljert informasjon om importutviklingen. Vi kommenterer alltid varegruppene pizza, sjokolade, sukkervarer og sauser, da dette er varegrupper det utbetales tilskudd til gjennom RÅK-ordningen. I tillegg kommenterer vi andre varegrupper hvis det har vært en betydelig endring i importen siden forrige kvartal.

Tabell 2: Endring i importert mengde av utvalgte RÅK-varer, sammenlignet med forrige kvartal, og samme kvartal i fjor.

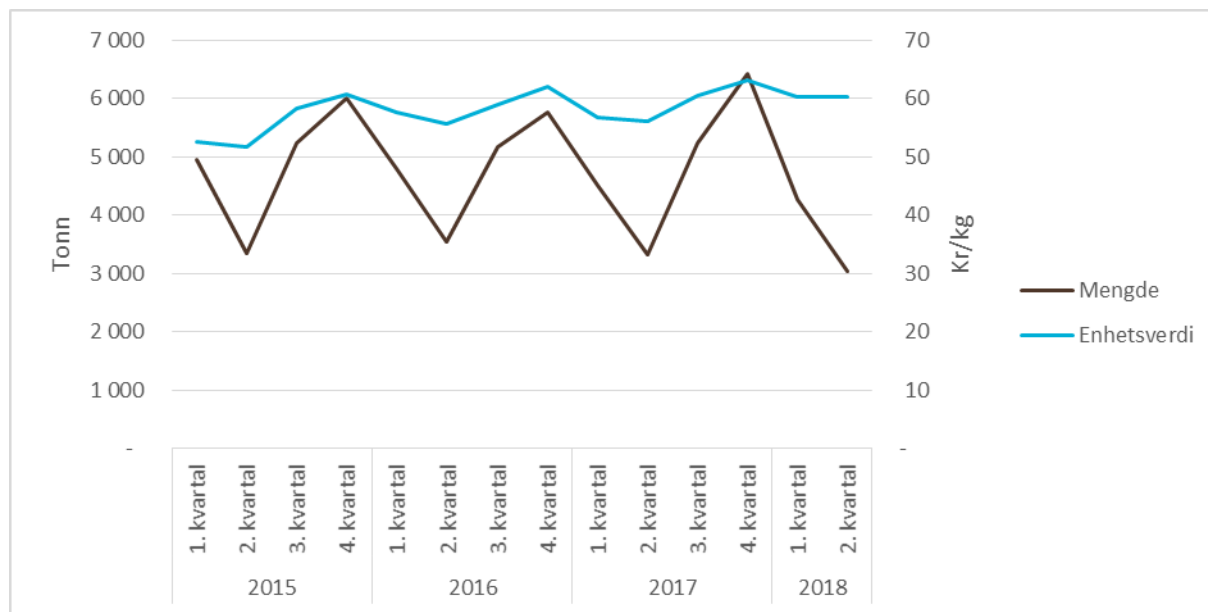
Mengde (1000 kg)	1. kvartal 2017	2. kvartal 2017	1. kvartal 2018	2. kvartal 2018	Endring 2. kvartal 17/18		Endring fra forrige kvartal	
					%	1000 kg	%	1000 kg
Yoghurt (04.03.1030/1091)	1 156	1 184	1 212	1 090	-8 %	-94	-10 %	-122
Melkebaserte drikkevarer syrnet/usyrnet (04.03.9001/9002, 22.02.9030/9920)	912	1 175	1 365	1 765	50 %	589	29 %	399
Osteerstatninger (19.01.9091)	411	408	360	381	-7 %	-27	6 %	21
Sukkervarer (17.04 og 21.06.9045-9048)	6 743	4 680	5 295	4 087	-13 %	-593	-23 %	-1 208
Sjokolade (18.06.3100,-3200,- 9010)	4 509	3 325	4 266	3 036	-9 %	-289	-29 %	-1 229
Sjokolademasse (18.06.2090)	1 218	1 048	1 125	1 142	9 %	95	2 %	17
Deiger (19.01.2092)	3 069	3 184	3 232	3 128	-2 %	-56	-3 %	-104
Pasta og lignende (19.02)	6 563	6 570	6 691	6 847	4 %	277	2 %	156
Frokostblandinger, müsli og andre kornprodukter (19.04.1098/2010)	2 496	2 694	2 788	2 991	11 %	297	7 %	204
Knekkebrød (19.05.1000)	2 686	2 622	2 669	2 419	-8 %	-203	-9 %	-250
Kjeks (19.05.3100)	2 735	3 313	2 757	3 388	2 %	75	23 %	632
Kake (19.05.9031)	2 290	2 254	2 078	2 292	2 %	37	10 %	214
Pizza (19.05.9010/9021/9022 og 19.01.2097)	2 627	2 185	2 455	2 641	21 %	456	8 %	186
Brødvarer (19.05.9091)	12 459	12 921	13 279	13 374	4 %	452	1 %	95
Øvrig bakverk (19.05)	7 546	7 068	7 731	7 481	6 %	413	-3 %	-249
Syltetøy/pulp (20.07.9)	478	529	515	559	6 %	30	9 %	44
Sauser (21.03)	8 385	7 602	8 202	8 273	9 %	671	1 %	71
Supper (21.04 utenom 21.04.2001)	510	360	428	342	-5 %	-18	-20 %	-86
Iskrem (21.05)	460	1 464	631	1 940	32 %	476	208 %	1 309
Mineralvann (22.02, utenom 22.02.9030/9920)	26 266	32 667	29 224	33 991	4 %	1 323	16 %	4 766
Øl (22.03)	9 377	13 328	6 306	13 345	0 %	18	112 %	7 040
Modifisert stivelse (35.05)	1 377	1 345	1 271	1 190	-12 %	-155	-6 %	-81
Totalt utvalg	104 271	111 930	103 879	115 703	3 %	3 773	11 %	11 824

Tabell 3: Endring i importverdi av utvalgte RÅK-varer fra forrige kvartal, og sammenlignet med samme kvartal i fjor.

Verdi (1000 kr)	1. kvartal 2017	2. kvartal 2017	1. kvartal 2018	2. kvartal 2018	Endring 2. kvartal 17/18		Endring fra forrige kvartal	
					%	1000 kr	%	1000 kr
Yoghurt (04.03.1030/1091)	21 890	25 144	26 239	22 836	-9 %	-2 308	-13 %	-3 403
Melkebaserte drikkevarer syrnet/usyrnet (04.03.9001/9002, 22.02.9030/9920)	25 510	31 202	43 134	51 123	64 %	19 921	19 %	7 989
Osteerstatninger (19.01.9091)	14 642	14 205	13 761	13 517	-5 %	-688	-2 %	-244
Sukkervarer (17.04 og 21.06.9045-9048)	285 777	231 229	288 946	242 563	5 %	11 335	-16 %	-46 382
Sjokolade (18.06.3100,-3200,- 9010)	255 779	186 702	257 360	182 673	-2 %	-4 029	-29 %	-74 687
Sjokolademasse (18.06.2090)	34 500	31 381	31 767	33 800	8 %	2 419	6 %	2 033
Deiger (19.01.2092)	63 672	67 810	71 524	68 342	1 %	533	-4 %	-3 182
Pasta og lignende (19.02)	100 946	94 893	107 481	108 292	14 %	13 400	1 %	811
Frokostblandinger, müsli og andre kornprodukter (19.04.1098/2010)	81 162	84 209	97 428	91 080	8 %	6 871	-7 %	-6 348
Knekkebrød (19.05.1000)	60 386	57 612	64 933	57 707	0 %	95	-11 %	-7 226
Kjeks (19.05.3100)	77 128	92 605	82 364	90 964	-2 %	-1 641	10 %	8 599
Kake (19.05.9031)	83 472	86 340	79 410	87 533	1 %	1 194	10 %	8 123
Pizza (19.05.9010/9021/9022 og 19.01.2097)	76 490	65 011	74 668	81 105	25 %	16 094	9 %	6 437
Brødvarer (19.05.9091)	200 025	212 676	237 491	230 681	8 %	18 005	-3 %	-6 810
Øvrig bakverk (19.05)	208 399	202 900	215 249	221 647	9 %	18 747	3 %	6 398
Syltetøy/pulp (20.07.9)	14 032	16 097	15 730	16 360	2 %	263	4 %	630
Sauser (21.03)	226 978	225 093	243 797	242 710	8 %	17 617	0 %	-1 087
Supper (21.04 utenom 21.04.2001)	17 702	14 163	16 465	14 015	-1 %	-148	-15 %	-2 450
Iskrem (21.05)	17 517	59 374	30 338	79 539	34 %	20 165	162 %	49 201
Mineralvann (22.02, utenom 22.02.9030/9920)	297 753	354 390	355 712	384 063	8 %	29 673	8 %	28 351
Øl (22.03)	86 686	114 943	82 458	119 545	4 %	4 602	45 %	37 087
Modifisert stivelse (35.05)	12 102	10 439	11 012	9 394	-10 %	-1 046	-15 %	-1 619
Totalt utvalg	2 262 547	2 278 418	2 447 267	2 449 490	8 %	171 071	0 %	2 222

Nedgang i importen av sjokolade

I andre kvartal 2018 ble det importert 3 036 tonn med sjokolade til en verdi av ca. 183 mill. kroner. Dette var en nedgang på 29 prosent målt i både mengde og verdi sammenlignet med forrige kvartal. Figur 7 viser at nedgangen er en naturlig sesongvariasjon, at andre kvartal har vært den perioden i løpet av året med minst sjokoladeimport de siste tre årene. Likevel er importen lavere i år enn på lang tid. Sammenligner man med andre kvartal i fjor var importen 9 prosent lavere i år. Gjennomsnittlig importverdi har vært relativt stabil det siste året.

Figur 7: Utviklingen i import av sjokolade, klassifisert under varenummer 18.06.3100, 3200, 9010 i tolltariffen, i perioden 2015-2018.

Det er tre varenummer i tolltariffen som inkluderes i varegruppen «sjokolade» (se forklaringstekst til figur 8). Halvparten av importert sjokolade i første halvår ble klassifisert på varenummer 18.06.9010, som gjelder «annen sjokolade, herunder sukkervarer med innhold av kakao». Videre ble det importert henholdsvis 31 prosent og 19 prosent under varenummer 18.06.3100 og 18.06.3200, som er «sjokolade i blokker, plater eller stenger», med og uten fyll.

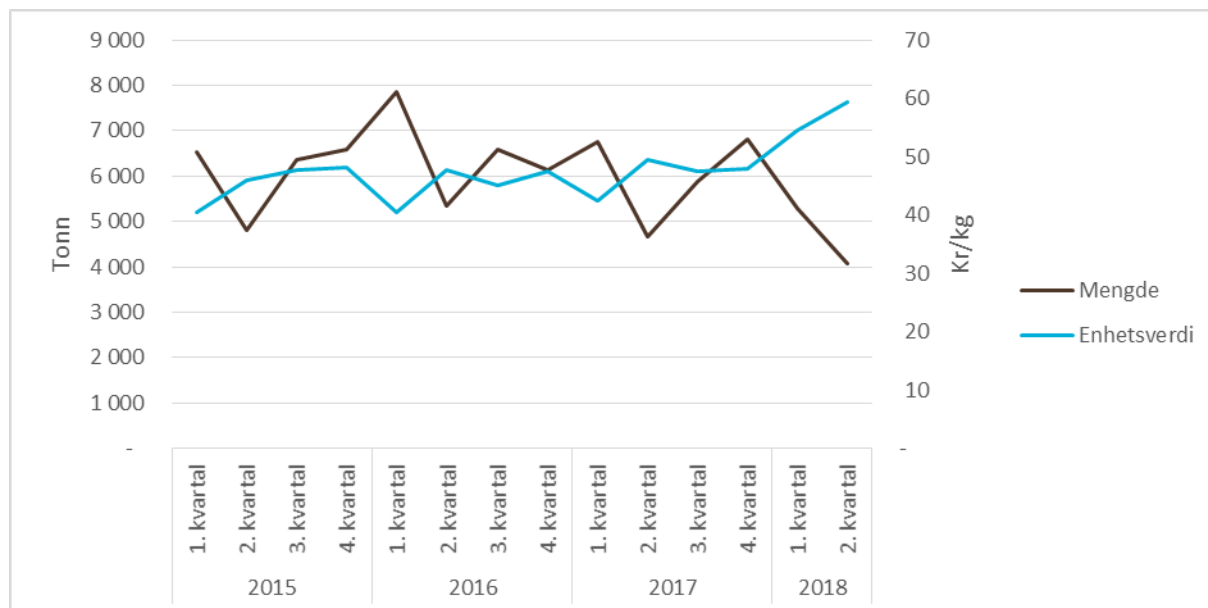
Det er mange aktører som importerer sjokolade til Norge. I løpet av første halvår var det 59 aktører som hadde importert mer enn 10 tonn hver, men de fem største aktørene stod for 48 prosent av importen. En fjerdedel av importert sjokolade kom fra Sverige, videre følger Nederland, Tyskland og Belgia som de største eksportørene av sjokolade til Norge.

Fortsatt redusert import av sukkervarer

I andre kvartal 2018 ble det importert 4 087 tonn sukkervarer. Dette var en nedgang på 23 prosent fra første kvartal, og 13 prosent fra andre kvartal i 2017. Figur 8 viser at det har vært en stigning i gjennomsnittlig enhetsprisen den siste tiden. Den var 20 prosent høyere i andre kvartal enn på samme tidspunkt i fjor. Altså har ikke verdien av importerte sukkervarer sunket like mye som mengden det siste året. Grafen fra de siste fire årene i Figur 8 viser at, i likhet med sjokolade, importeres det minst sjokolade i andre kvartal hvert år. Importert mengde er imidlertid lavere i andre kvartal 2018 enn den har vært på lang tid.

Over 60 prosent av produktene som ble importert innenfor varegruppen «sukkervarer» ble importert på varenummer 17.04.9099. Det var en nedgang i importert mengde på dette varenummeret på 28 prosent fra første til andre kvartal 2018. Smågodt er blant varene som

klassifiseres på dette varenummeret i tolltariffen. Ekskluderer man dette varenummeret fra varegruppen var nedgangen på 14 prosent målt i importert mengde fra forrige kvartal.

Figur 8: Utviklingen i import av sukkervarer, klassifisert under posisjon 17.04 og varenummer 21.06.9041-48 i tolltariffen, i perioden 2015-2018.

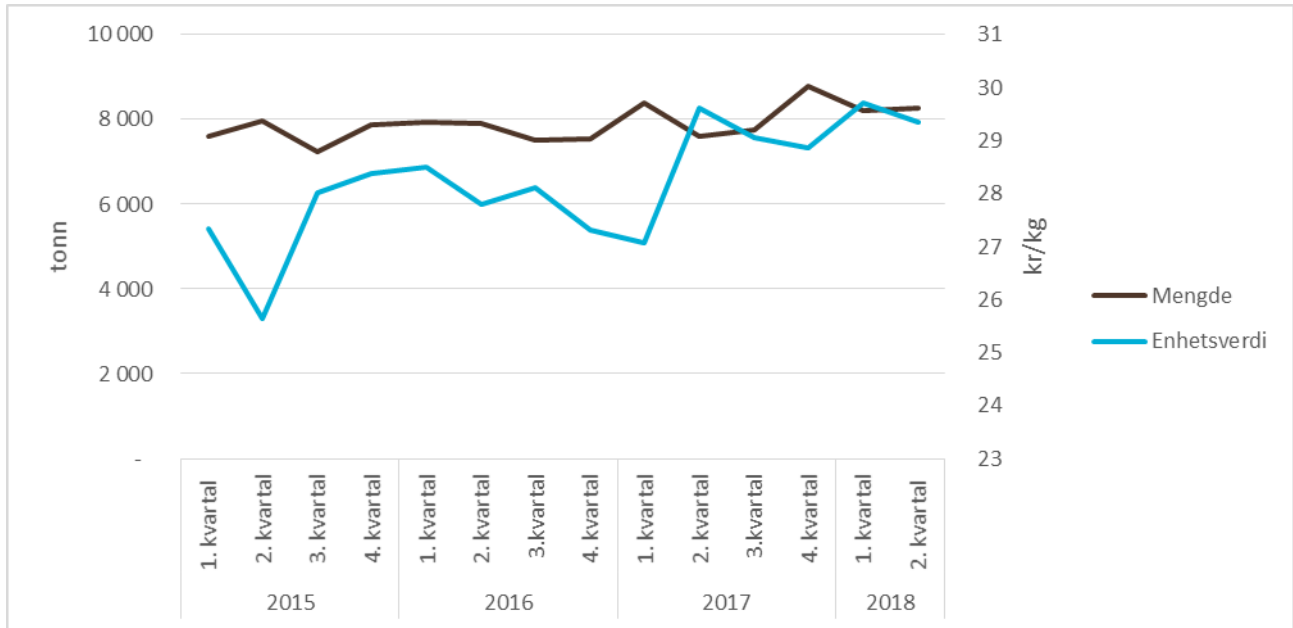
De 6 største importørene av sukkervarer stod for over 50 prosent av importen i første halvår 2018. Det er størst import av sukkervarer fra Sverige, hvor 20 prosent av importen kom fra. Nederland og Danmark er de nest største eksportørene av sukkervarer til Norge. 48 prosent av produktene som ble importert innen denne varegruppen kom fra et av disse tre landene i første halvår.

Stabil import av saus

I andre kvartal 2018 ble det importert 8 272 tonn saus til en verdi av nesten 243 mill. kroner. Sammenlignet med samme kvartal i 2017 er det en økning på 9 prosent i mengde og 8 prosent i verdi, men sammenlignet med første kvartal i år er importen så godt som uendret.

Så langt i år har 57 prosent av sausen blitt importert på varenummer 21.03.9099, et «ellers-varenummer» som inneholder flere typer saus. Tomatsaus uten kjøtt på varenummer 21.03.2029 omfattet 26 prosent av importen innen denne varegruppen.

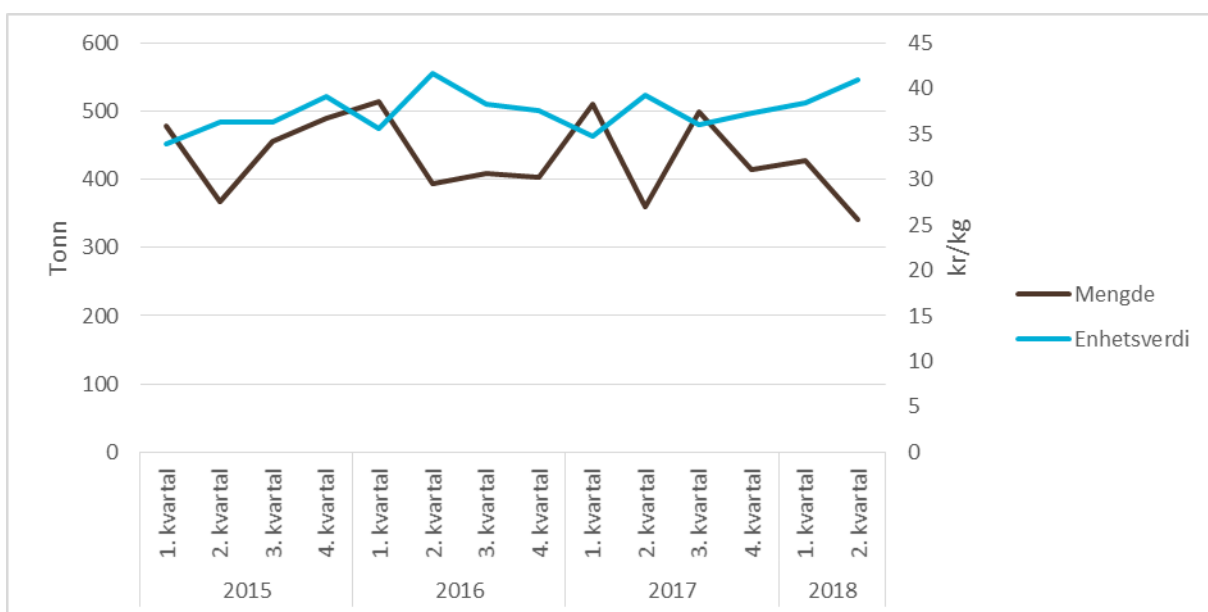
I første halvdel av 2018 ble det importert mest saus fra Sverige etterfulgt av Nederland og Italia. De fem største landene inkluderer også Thailand og Tyskland, og til sammen eksporterte disse fem landene 60 prosent av sausen vi importerte.

Figur 9: Utviklingen i import av saus, klassifisert under varenummer 21.03.2010, 2021, 2029, 3000, 9010, 9091, 9099 i tolltariffen, i perioden 2015-2018.

Nedgang i import av supper

Det ble importert 342 tonn suppe i andre kvartal 2018 og dette er en nedgang på 5 prosent i mengde og 1 prosent i verdi sammenlignet med samme kvartal i 2017. Andre kvartal er normalt det kvartalet med lavest import av suppe, men som man kan se i figur 11 hadde andre kvartal 2018 den laveste suppeimporten de siste fem årene. 28 prosent av sausen vi har importert så langt i år kom fra Polen. Slovakia, Tyskland, Sveits og Tsjekia er også blant de fem landene som eksporterer mest suppe til Norge. Til sammen eksporterte disse fem landene 69 prosent av suppen vi importerte. To aktører stod for 58 prosent av importen av suppe, og hele 41 prosent av suppen ble importert av en aktør.

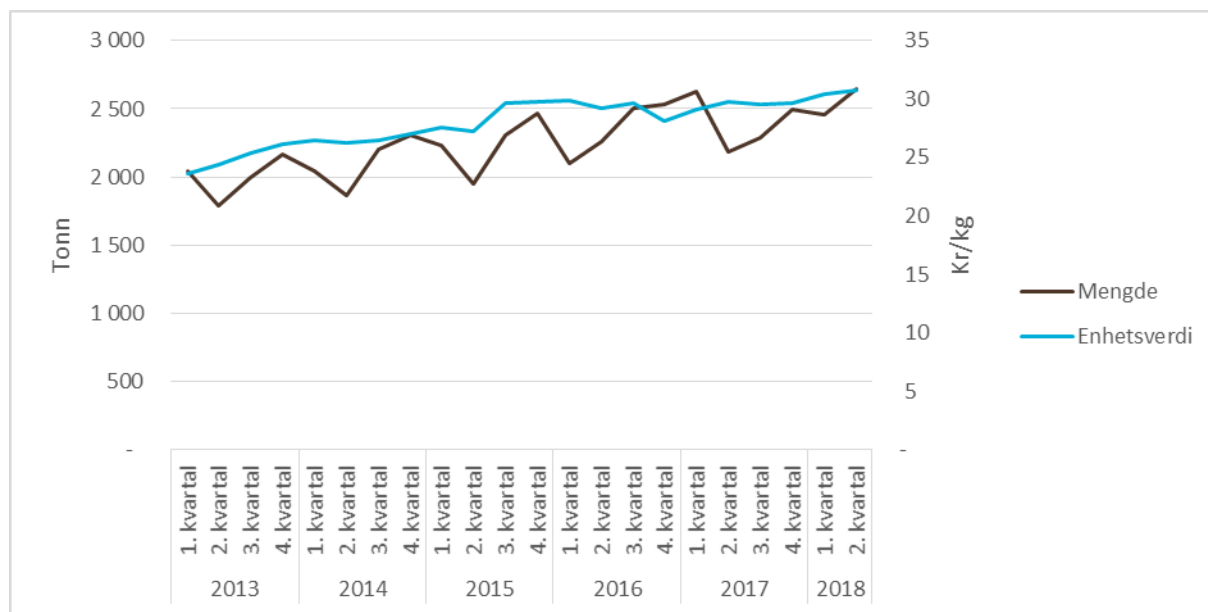

Figur 10: Utviklingen i import av suppe, klassifisert under varenummer 21.04.1011, 1019, 1020, 1030, 1040, 1050, 1060, 1090, 2009 i tolltariffen, i perioden 2015-2018.

Stabil import av pizza

Det ble importert 2 641 tonn pizza i andre kvartal 2018. Dette er en økning på 8 prosent sammenlignet med forrige kvartal, og en økning på 21 prosent fra samme kvartal i fjor. Verdien på importen har økt tilsvarende med henholdsvis 9 prosent og 25 prosent.

Figur 11 viser utviklingen i import av pizza kvartalsvis i perioden 2013-2018. Som figuren viser varierer importen fra kvartal til kvartal, men trenden er økende. Vi ser også at enhetsverdien for importert pizza øker svakt over tid. Importert mengde i andre kvartal var tilnærmet lik tidligere importrekord fra første kvartal 2017.

Figur 11: Utviklingen i import av pizza, klassifisert under varenummer 19.05.9010/9021/9022 og 19.01.2097 i tolltariffen, i perioden 2013-2018.

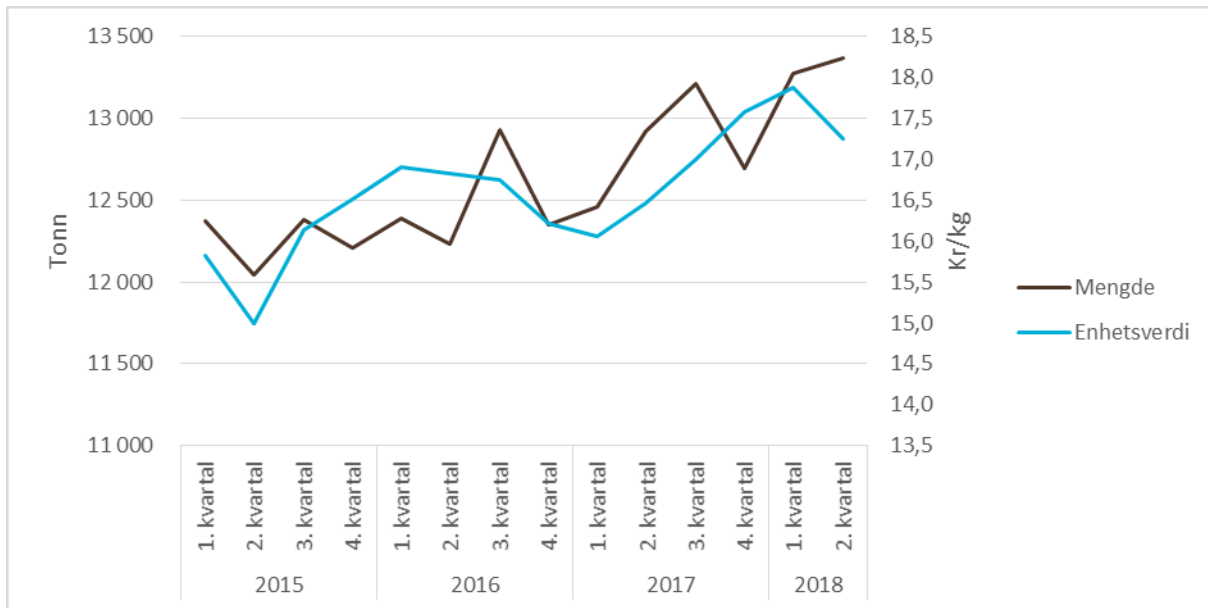
I første halvår av 2018 var 59 prosent av importert pizza med kjøtt, mens 32 prosent var vegetarpizza, resten av importen var pizzabunner og ustekte pizzaer. Importen økte for alle typer pizza fra første til andre kvartal.

Det er mange aktører som importerer pizza, men de seks største importørene stod for 90 prosent av total mengde importert i andre kvartal. Blant disse er det en aktør som alene står for 56 prosent av importen. Vi importerer desidert mest pizza fra Tyskland, etterfulgt av Italia, Sverige og Tsjekkia. 95 prosent av importen kom fra et av disse fire landene.

Importen av brødvare fortsetter å øke

Brødvare på tollvarenummer 19.05.9091 er den RÅK-varen det importeres mest av etter mineralvann. I andre kvartal 2018 ble det importert 13 374 tonn brødvare til en verdi av 230 mill. kroner. Dette er en økning på 4 prosent i mengde og 8 prosent i verdi sammenlignet med tilsvarende kvartal året før. Enhetsverdien på importerte brødvare var i andre kvartal på 17,2 kr per kg, og dette var en nedgang i enhetsverdi for første gang siden første kvartal 2017 (Figur 12)

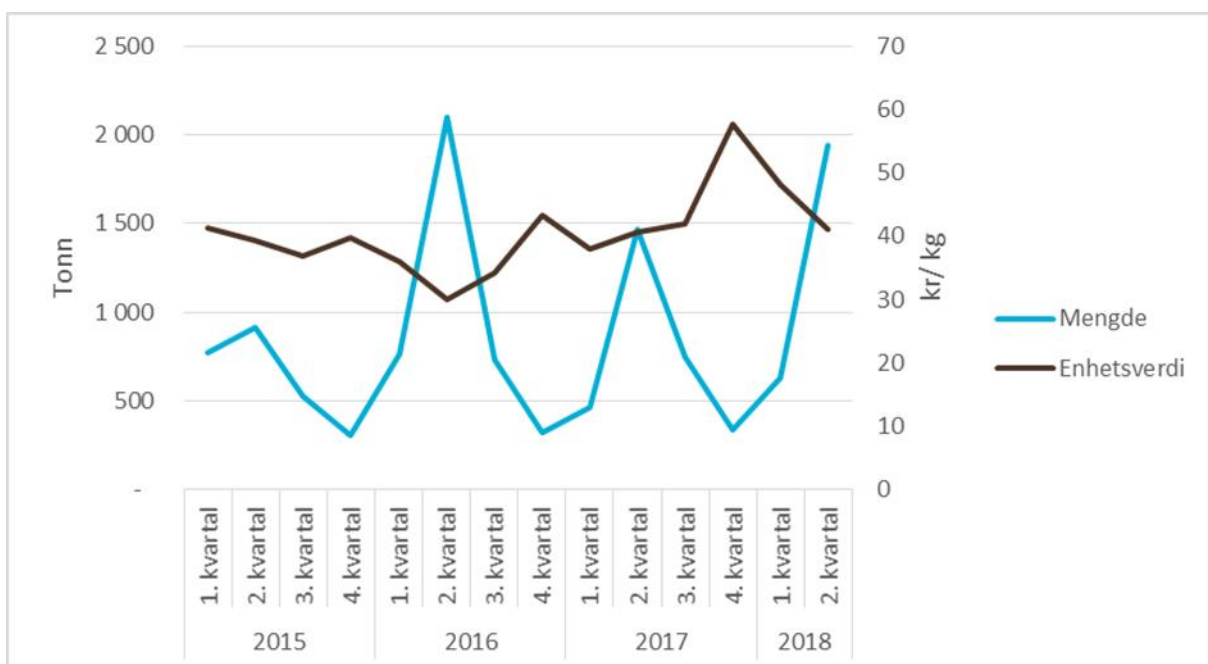
I første halvår kom 30 prosent av importen fra Sverige, 19 prosent fra Tyskland og 17 prosent fra Danmark. Det var 86 aktører som importerte brødvare til Norge, men de 3 største stod for 57 prosent av importen.

Figur 12: Utviklingen i import av brødvarer, klassifisert under varenummer 19.05.9091 i tolltariffen, i perioden 2015-2018.

Varm forsommer ga økt import av iskrem

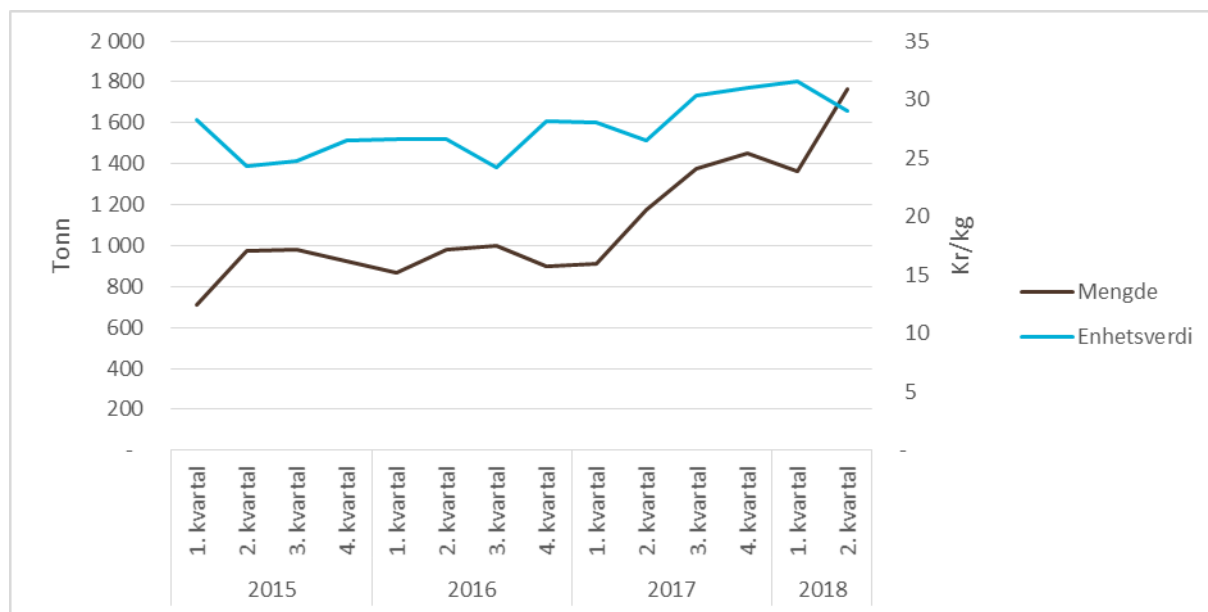
Importen av iskrem varierer alltid med sesong og som man kan se i Figur 13 er det om regel i andre kvartal importen er høyest. I år var importen av iskrem i andre kvartal 1940 tonn, 32 prosent mer enn i 2. kvartal 2017. På tross av mye sol og varmt vær i mai og juni ble det ikke importert like mye iskrem som i 2016, da var importen i 2. kvartal på 2100 tonn. Vi importerte iskrem fra 26 forskjellige land, men over 75 prosent kom fra 5 land; Nederland, Slovenia, Sverige, Frankrike og Danmark. Nederland er det landet som eksporterer suverent mest iskrem til Norge, så langt i år 889 tonn. I andre kvartal importerte vi mest iskrem klassifisert på varenummer 21.05.0010, som er spise-is med innhold av kakao. 45 prosent av importen var på dette varenummeret, mens 29 prosent av importen ble foretatt på varenummer 21.05.0020 som er spise-is uten innhold av fett.

Figur 13: Utviklingen i import av iskrem, klassifisert under posisjon 21.05 i tolltariffen, i perioden 2015-2018.

Importen av melkebaserte drikkevarer øker

Importen av melkebaserte drikkevarer har økt mye det siste året, og spesielt det siste kvartalet. I andre kvartal ble det importert 1 765 tonn til en verdi av ca. 51 millioner kroner. Sammenlignet med forrige kvartal økte importert mengde med 29 prosent, og sammenlignet med andre kvartal i 2017 var økningen på 50 prosent.

Figur 14: Utviklingen i import av melkebaserte drikkevarer, klassifisert under varenummer 04.03.9001/9002 og 22.02.9030/9920, i perioden 2015-2018.

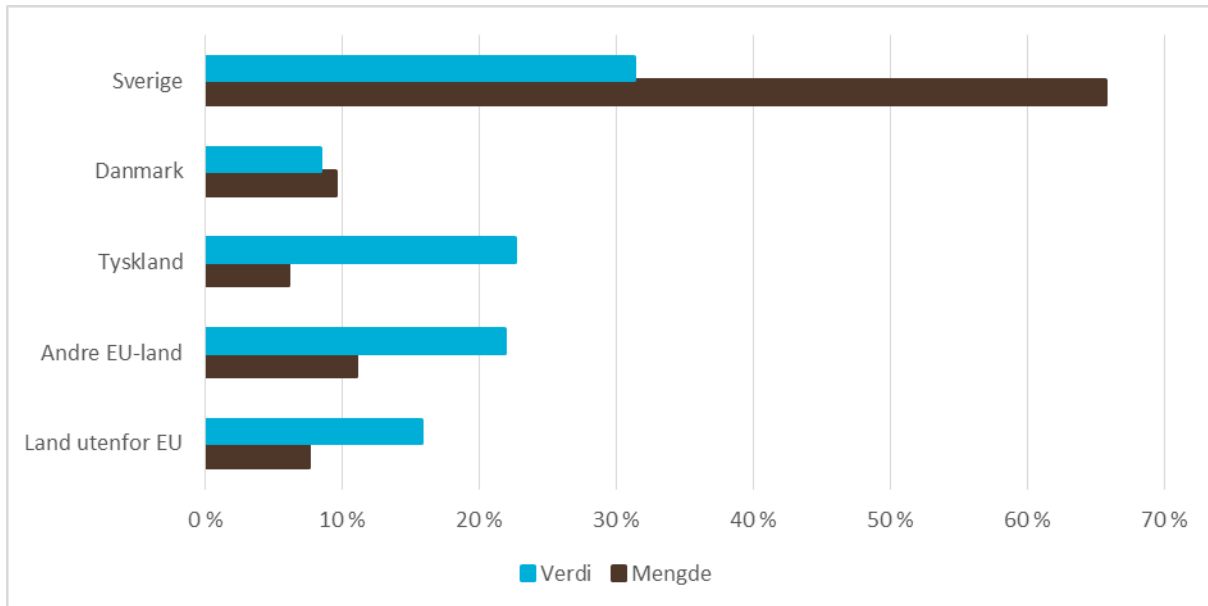
Innenfor denne varegruppen klassifiseres nesten all import på varenummer 22.02.9920, som er «alkoholfrie drikkevarer på basis av melk eller melkeproteiner». Eksempler på slike varer er sjokolademelk, iskaffe, næringsdrikker og morsmelkerstatning. På grunn av stor variasjon mellom varene som importeres på dette varenummeret er det også stor forskjell i enhetsprisen på de varene som importeres. Dette gjør at ulike leveranser fra kvartal til kvartal kan få store utslag i gjennomsnittlig enhetspris.

Det er i hovedsak en importør som står bak den økte importen av melkebaserte drikkevarer det siste året, men også et par andre aktører har økt sin import betydelig. Det er 43 aktører som har importert med enn 100 tonn i løpet av første halvår, men de tre største stod for 51 prosent av importen. Det ble importert mest melkebaserte drikkevarer fra Danmark og Tyskland, etterfulgt av Nederland. Til sammen utgjorde importen fra disse tre landene 77 prosent i første halvår. Det har vært økt import fra alle disse tre landene det siste året, men det har vært kraftigst vekst i importen fra Nederland.

3.2 Eksport av RÅK-varer

For det utvalget vi presenterer statistikk for ble det i andre kvartal 2018 eksportert 13 471 tonn RÅK-varer, til en verdi av 279 millioner kroner. Den totale eksporten av RÅK-varer i utvalget sank med 2 prosent, sammenlignet med forrige kvartal. Årsaken til reduksjonen var en nedgang i eksport av mineralvann. Dersom mineralvann ekskluderes fra utvalget økte eksportert mengde RÅK-varer i andre kvartal med 10 prosent, målt mot første kvartal. Det var økt eksport av øl, is og brødvarer som i stor grad bidro til dette. Den totale verdien av eksporterte RÅK-varer økte også fra første til andre kvartal, som følge av økt eksport av varer med høyere enhetsverdi enn mineralvann.

Av de RÅK-varene som er inkludert i utvalget eksporteres det mest varer til Sverige. Som Figur 15 viser utgjør verdien av denne eksporten på langt nær like stor andel som mengden eksportert. Hovedforklaringen på dette er at eksporten til Sverige i stor grad er mineralvann under varenummer 22.02.1000, som har en relativt lav enhetsverdi sammenlignet med andre RÅK-varer. Figur 15 viser også en oversikt over hvilke andre land vi har eksportert mest RÅK-varer til i andre kvartal 2018.

Figur 15: Eksport av utvalgte RÅK-varer fordelt på land, andre kvartal 2018.

Tabell 4 og Tabell 5 på de neste sidene viser utviklingen i eksportert mengde og verdi for utvalgte RÅK-varer fra første kvartal 2018 til andre kvartal. Tabellene sammenligner også andre kvartal 2018 med andre kvartal 2017. Eksporten av norske RÅK-varer er relativt begrenset totalt sett. Vi velger derfor kun å kommentere de varegruppene der det har vært en betydelig endring i eksporten siden forrige kvartal.

Tabell 4: Endring i eksportert mengde av utvalgte RÅK-varer fra forrige kvartal, og sammenlignet med samme kvartal i fjor.

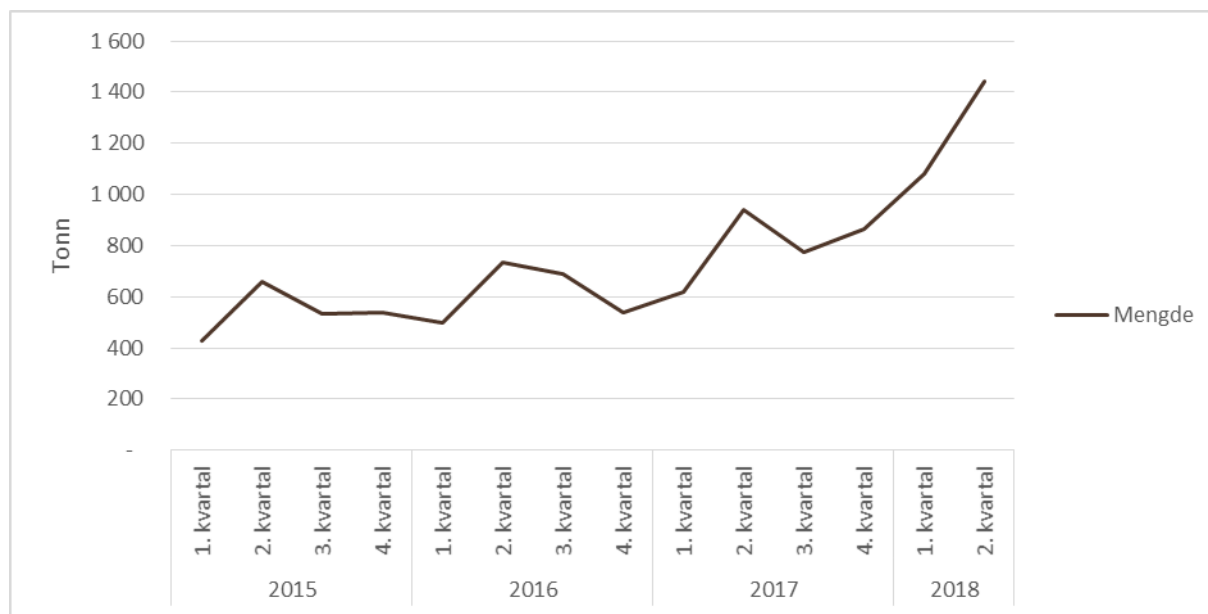
Mengde (1000 kg)	1. kvartal 2017	2. kvartal 2017	1. kvartal 2018	2. kvartal 2018	Endring 2. kvartal 17/18		Endring fra forrige kvartal	
					%	1000 kg	%	1000 kg
Yoghurt (04.03.1030/1091)	0	3	4	0	-100 %	-3	-100 %	-4
Melkebaserte drikkevarer syrnet/usyrnet (04.03.9001/9002, 22.02.9030/9920)	3	6	5	0	-91 %	-5	-90 %	-4
Osteerstatninger (19.01.9091)	35	0	2	1	85 %	0	-68 %	-1
Sukkervarer (17.04 og 21.06.9045-9048)	190	206	203	213	4 %	8	5 %	10
Sjokolade (18.06.3100,-3200,- 9010)	972	889	1 228	1 263	42 %	374	3 %	35
Sjokolademasse (18.06.2090)	145	178	209	213	19 %	35	2 %	3
Deiger (19.01.2092)	1	3	2	4	25 %	1	69 %	2
Pasta og lignende (19.02)	17	21	11	16	-26 %	-5	42 %	5
Frokostblandinger, müsli og andre kornprodukter (19.04.1098/2010)	43	41	32	47	15 %	6	50 %	16
Knekkebrød (19.05.1000)	457	507	589	592	17 %	85	0 %	3
Kjeks (19.05.3100)	53	71	48	47	-34 %	-24	-2 %	-1
Kake (19.05.9031)	120	119	70	97	-19 %	-22	38 %	27
Pizza (19.05.9010/9021/9022 og 19.01.2097)	704	687	735	609	-11 %	-78	-17 %	-126
Brødvarer (19.05.9091)	215	379	206	359	-5 %	-20	74 %	153
Øvrig bakverk (19.05)	980	1 006	816	796	-21 %	-210	-2 %	-20
Syltetøy/pulp (20.07.9)	87	13	56	7	-47 %	-6	-88 %	-49
Sauser (21.03)	119	190	227	202	6 %	12	-11 %	-25
Supper (21.04 utenom 21.04.2001)	222	255	301	291	14 %	36	-4 %	-11
Iskrem (21.05)	53	59	67	304	>200 %	245	>200 %	237
Mineralvann (22.02, utenom 22.02.9030/9920)	2 997	9 109	7 902	6 960	-24 %	-2 149	-12 %	-942
Øl (22.03)	619	939	1 081	1 443	54 %	505	33 %	362
Modifisert stivelse (35.05)	0	39	15	8	-79 %	-31	-46 %	-7
Totalt utvalg	8 032	14 719	13 810	13 471	-8 %	-1 248	-2 %	-338

Tabell 5: Endring i eksportverdien av utvalgte RÅK-varer fra forrige kvartal, og sammenlignet med samme kvartal i fjor.

Verdi (1000 kr)	1. kvartal 2017	2. kvartal 2017	1. kvartal 2018	2. kvartal 2018	Endring 2. kvartal 17/18		Endring fra forrige kvartal	
					%	1000 kr	%	1000 kr
Yoghurt (04.03.1030/1091)	5	127	165	0	-100 %	-127	-100 %	-165
Melkebaserte drikkevarer syrnet/usyrnet (04.03.9001/9002, 22.02.9030/9920)	56	130	141	18	-86 %	-112	-87 %	-123
Osteerstatninger (19.01.9091)	511	20	72	30	49 %	10	-58 %	-41
Sukkervarer (17.04 og 21.06.9045-9048)	6 211	12 593	11 033	20 020	59 %	7 427	81 %	8 987
Sjokolade (18.06.3100,-3200,- 9010)	53 940	53 610	71 039	76 794	43 %	23 184	8 %	5 755
Sjokolademasse (18.06.2090)	4 706	5 912	6 134	5 978	1 %	66	-3 %	-157
Deiger (19.01.2092)	35	83	79	118	42 %	35	50 %	39
Pasta og lignende (19.02)	1 145	2 722	1 271	2 247	-17 %	-475	77 %	976
Frokostblandinger, müsli og andre kornprodukter (19.04.1098/2010)	1 329	722	714	966	34 %	243	35 %	252
Knekkebrød (19.05.1000)	27 140	31 657	43 481	40 913	29 %	9 255	-6 %	-2 569
Kjeks (19.05.3100)	1 447	1 877	1 596	2 099	12 %	221	31 %	503
Kake (19.05.9031)	4 240	4 200	2 956	3 826	-9 %	-374	29 %	870
Pizza (19.05.9010/9021/9022 og 19.01.2097)	14 784	15 559	17 000	14 505	-7 %	-1 054	-15 %	-2 495
Brødvarer (19.05.9091)	3 551	6 133	3 284	5 567	-9 %	-566	70 %	2 284
Øvrig bakverk (19.05)	26 517	27 610	24 786	22 593	-18 %	-5 017	-9 %	-2 193
Syltetøy/pulp (20.07.9)	1 413	372	945	165	-56 %	-207	-83 %	-781
Sauser (21.03)	5 648	7 605	9 945	10 319	36 %	2 715	4 %	374
Supper (21.04 utenom 21.04.2001)	14 245	17 146	19 940	20 221	18 %	3 075	1 %	281
Iskrem (21.05)	698	1 091	1 776	8 153	>200 %	7 062	>200 %	6 377
Mineralvann (22.02, utenom 22.02.9030/9920)	8 320	32 005	26 307	20 426	-36 %	-11 579	-22 %	-5 880
Øl (22.03)	10 951	14 753	15 746	20 929	42 %	6 177	33 %	5 183
Modifisert stivelse (35.05)	5	170	299	139	-19 %	-32	-54 %	-160
Totalt utvalg	186 898	236 098	258 710	276 026	17 %	39 928	7 %	17 317

Økt eksport av øl til våre naboland

Eksporten av øl fra Norge har aldri vært så stor som den var i andre kvartal. Det ble eksportert 1 443 tonn øl til en verdi av ca. 21 millioner kroner. Dette er en økning på 33 prosent sammenlignet med første kvartal. Som Figur 16 viser har det de siste årene vært en eksporttipp i andre kvartal hvert år, men aldri så høy som i andre kvartal i år. Eksporten av øl økte med 54 prosent målt mot samme periode i fjor. Vi eksporterer mest øl til våre naboland, Danmark og Sverige, og det var også til disse landene eksporten økte mest. 56 prosent av all øl fra Norge ble eksportert til et av disse to landene. Ellers eksporterte vi mye øl til Storbritannia, Tyskland og Hong Kong. 2018 er det første året vi har begynt å eksportere betydelige mengder øl til Hong Kong.

Figur 16: Utvikling i eksport av øl klassifisert under posisjon 22.03 i tolltariffen, i perioden 2015-2018.

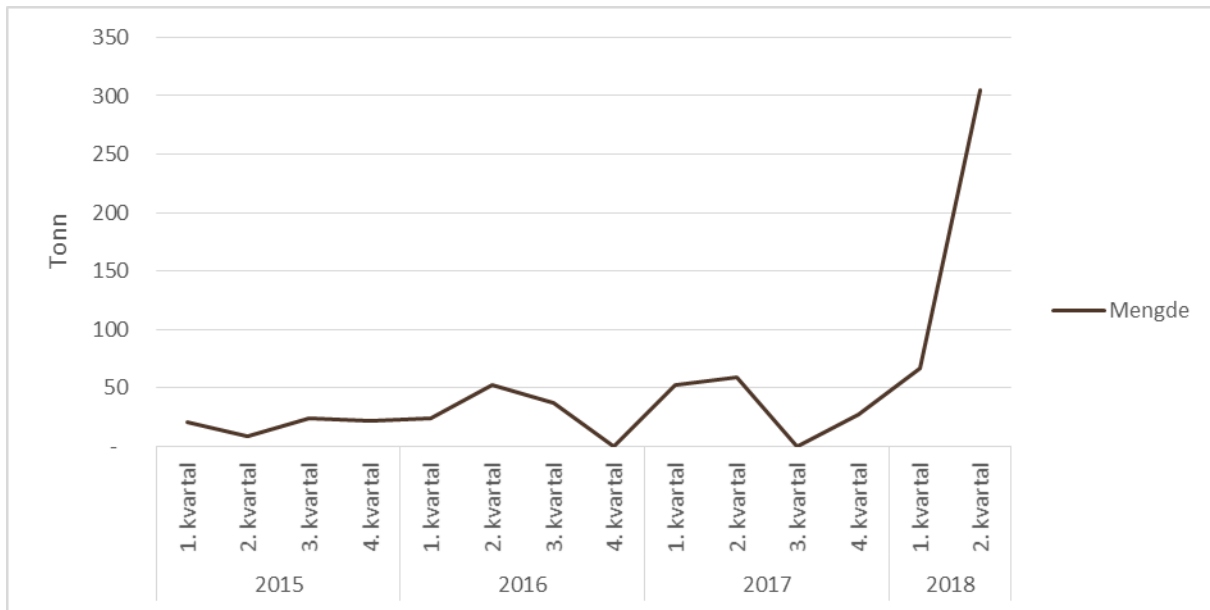
Vi eksporterte mest øl klassifisert på varenummer 22.03.0040, som er øl med alkoholinnhold over 3,75 men høyst 4,75 volumprosent. 63 prosent ble klassifisert der og 32 prosent ble klassifisert på varenummer 22.03.0090, som gjelder for øl med høyere alkoholinnhold enn 4,75 volumprosent.

Enhetsverdien på øl som eksporteres varierer i stor grad. På øl som ble eksportert til Danmark var gjennomsnittlig enhetsverdi 6,56 kr per kg, mens til Storbritannia var den 26,74 kr per kg. Britene importerer altså mer øl fra norske mikrobryggerier til en høyere enhetskostnad, enn hva danskene gjør.

Rekordeksport av iskrem

I andre kvartal ble det eksportert 304 tonn iskrem til en verdi av ca. 7 millioner kroner. Til sammenligning ble det kun eksportert 59 tonn i andre kvartal 2017 og 67 tonn i første kvartal 2018. Dette er en stor økning, som man også kan se av Figur 17. 63 prosent av isen vi eksporterte var klassifisert på varenummer 21.05.0010, spise-is med innhold av kakao. Kun 11 prosent av isen ble eksportert på varenummer 21.05.0020 som er is med innhold av fett uten innhold av kakao.

I løpet av første halvår eksporterte Norge is til seks land. 93 prosent av eksporten gikk til Sverige og Danmark. Det er 5 aktører som har eksportert is fra Norge hittil i år, den største står for 69 prosent av eksporten og den nest største for 23 prosent. Det er den største aktøren som står for nesten hele økningen i eksporten.

Figur 17: Utviklingen i eksport av iskrem, klassifisert under posisjon 21.05 i tolltariffen, i perioden 2015-2018.

LANDBRUKSDIREKTORATET OSLO

POSTADRESSE:

Postboks 8140 Dep, 0033 Oslo

BESØKSADRESSE:

Stortingsgt. 28, 0161 Oslo

TELEFON: 78 60 60 00

E-POST: postmottak@landbruksdirektoratet.no

LANDBRUKSDIREKTORATET ALTA

BESØKSADRESSE:

Løkkeveien 111, 9510 Alta

www.landbruksdirektoratet.no
